

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

תוכן

- א. שנשבעין לקיים את המצוה ... דשרי ליה לאיניש לזרוזי נפשיה.....1
- ב. האומר אשכים ואשנה פרק זה אשנה מסכתא זו נדר גדול נדר לאלהי ישראל 2
- ג. נידוהו בחלום צריך י' בני אדם להתיר לו והוא דתנו ... ואי ליכא דתנו הלכתא אפילו מתנו ולא תנו ואי ליכא ... עד דמקלעי ליה עשרה דגמרי הלכתא.....2
- ד. ידע מאן שמתיה ... לשמותיה שויה שליח למישרי ליה לא שויה שליח ... שמתיה ושרו ליה בחלמיה ... אי אפשר לחלום בלא דברים בטלים.....4
- ה. בעל נעשה שליח להרפת אשתו.....4
- ו. לא שרי למישרי נדרא באתרא דרביה.....5
- ז. כי מכנפין שפיר דמי.....5
- ח. ושמתא אפי' באתרא דרביה ... ויחיד מומחה שרי שמתא.....6

דף ח.

א. שנשבעין לקיים את המצוה ... דשרי ליה לאיניש לזרוזי נפשיה

למרות¹ שאמרו חז"ל שלא יהא אדם רגיל בנדרים ואפילו הנודר ומקיימו נקרא רשע ונקרא חוטא, מותר לו לאדם לנדור או להשבע² כדי לזרוז את עצמו לדבר מצוה, ואדרבה דבר הגון הוא לישבע לקיים את המצוה, ואפילו כשרים שנמנעין משבועה נשבעין הן בכך³, שכן אמר דוד ע"ה (תהלים קיט פסוק קו) נִשְׁבַּעְתִּי וְאֶקְיְמָהּ לִשְׁמֹר מִשְׁפָּטֵי צְדָקָךְ.

¹ שו"ע ונו"ב יו"ד רג ו

² אף גב דשבועה אינו חל על דבר מצוה כדלקמן סי' רל"ט מ"מ שרי ליה לאיניש לזרוזיה נפשיה. ש"ך שם ו אולם שם לא נזכר רק דנשבע לבטל מצוה שנשבע שלא לישב בסוכה וכן בנשבע שלא יאכל נבילות לא חל דאין איסור חל על איסור אבל נשבע שאשב בסוכה חל דלא בעי' איתא בלאו והן אלא לענין קרבן אבל לענין הלאו לא. כ"כ הר"ן נדרים (ד"ח ע"א). חי' רע"א שם אולם עיין רמב"ן במדבר פרק ל פסוק ג "אפילו בקיום מצות עשה אינן חלות, שאלו נשבע לקיים את המצוה ולא קיים אינו מתחייב בה משום שבועה ולא מלקות ולא קרבן, אלא דשרי ליה לזרוזי נפשיה (שם ח א) דכתיב (תהלים קיט קו) נשבעתי ואקימה לשמור משפטי צדקך. ומפני כן בשבועות בלבד הוא נדרש לאסור אסר על נפשו. והלכות גדולות הן, הבקי ימצאם במקומותם". וצ"ע

³ ערוך השולחן שם סעיף יג מהר"ן

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

כיצד כגון שיש לו לשנות פרק אחד וירא שמא יתרשל בדבר, מותר לידור או ליטבע שישנה, וכן אם ירא שיתכפנו יצרו לעבור על איזה מצוה ממצות לא תעשה או יתרשל מקיום מצות עשה, מצוה לשבע ולנדור כדי לזרו עצמו למצוה.

ב. האומר אשכים ואשנה פרק זה אשנה מסכתא זו נדר גדול נדר לאלהי ישראל

גם אם⁴ לא נדר אלא אמר אשנה פרק זה, אף על גב שאין זה לשון נדר ממש, שהרי לא התפס נדרו בדבר הנדור, מכל מקום דין נדר גמור יש עליו⁵, כיון שהתחייב לדבר מצוה⁶. והוי כאילו אמר לתת צדקה, שחייב לקיים. והוא הדין לאומר לעשות שאר מצוה שהרי זה נדר ונדרו קיים. ומכל מקום מותר אף להשתמש בלשון נדר כדי לזרו עצמו⁷.

ולפיכך האומר לחבירו נשכים ונשנה פרק זה, על האומר להשכים קודם לחבירו אף על פי שהאומר הוא רב וחבירו הוא תלמיד, וי"ל שכוונתו היתה לזרו שהתלמיד ישכים קודם מ"מ עליו להשכים קודם ואין חילוק בין שחבירו שתק ובין שקיבל עליו מפורש⁸.

ג. נידוהו בחלום צריך י' בני אדם להתיר לו והוא דתנו ... ואי ליכא דתנו הלכתא אפילו מתנו ולא תנו ואי ליכא ... עד דמקלעי ליה עשרה דגמרי הלכתא

⁴ שו"ע ונו"כ שם ריג ב, ועיין בתשובת שמש צדקה חלק יו"ד סימן ה' אם זה דוקא במצוה שמקבל עליו לעשות או גם בשב ואל תעשה הדין כן.

⁵ אולם עיין בית הלל ריג שם שאומר אשנה פרק זה לחוד לא הוי נדר גמור רק בפניך זו צדקה, אבל אם עושה כדי לזרו נפשיה שירא שמא יתרשל שרי למנדר נדר גמור, ולא שייך ביה כל הנודר כאלו בנה במה וק"ל

⁶ ואפילו אינו לזרו עצמו חל ואע"ג שמושבע ועומד הוא מהר סיני אינו מושבע ועומד ללמוד דווקא פרק זה או מסכתא זו ולהכי מהני השבועה מדינא ולא מפני הזירו כבמימרא קמייתא. ערוה"ש שם טו

⁷ ערוה"ש שם יח

⁸ ערוך השולחן שם סעיף יז

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

נידוהו⁹ בחלום, או אם חלמו לו אחרים שהיו מנדין אותו¹⁰, או שחלם שנדה עצמו¹¹, הרי זה נידוי וצריך התרה ונסתפקו האחרונים אם חייב לנהוג כל דיני המנודה ומסתימת דברי הפוסקים משמע דשוה למנודה בכל דבר¹², ונהגו להקל¹³.

והטעם שצריך עשרה, משום שיש לחוש שמא בשליחות המקום נתנדה, ועל כל בי עשרה שריא שכינתא, כלומר על כל עשרה שכינה¹⁴ שורה והו"ל הותר באותו בי"ד שנתנדה בו.

אותן העשרה צריכין להיות בני אדם ששונין הלכות, לא מצא טורח אחריהם עד פרסה, לא מצא מתירין לו אפילו עשרה שיודעין לקרות בתורה, טרח עד פרסה¹⁵ ולא מצא עשרה מתירין לו אפילו עשרה שאינם יודעים לקרות, לא מצא עשרה במקומו, אין צריך לטרוח עד פרסה ומתירין לו אפילו שלשה¹⁶. ויש אומרים שאין לו התרה רק על ידי עשרה ששנו הלכות ואם לא מצא יתיר על ידי עשרה ששנו משניות שראויין לשרות עליהם שכינה, ולכתחילה יתירו לו ביחד, ומיהו אם לא מצא אם יתירו לו בזה אחר זה מועיל¹⁷.

וכשמתירין למי שנדוהו בחלום יש אומרים שיאמרו מחמת דאישתמית פלוני בחלמיה מותר יהא ליה לא ייסורין ולא קללה יבואו עליו, ויאמרו יחי ראובן ואל ימות וגו' תודיעני אורח חיים וגו' שמעתי שמעך וגו' ויאמר ג' פעמים ויעבור¹⁸ וגו'.

הנודר¹⁹ בחלום אינו כלום, שהרי אין הנדר חל עד שיוציאו בשפתיו ויהיה פיו ולבו שוין, ובחלום לא שייך לומר שהיו פיו ולבו שוין, שאין כאן לא לב ולא פה²⁰. ויש אומרים אדרבה כיון דמן השמים הדירוהו אין מספיק בהתרה מועטת, אלא צריך

⁹ שו"ע ונו"כ שם שלד לה

¹⁰ פ"ת שם י משו"ת הרדב"ז והתשב"ץ

¹¹ שיוירי ברכה שם אות ה וכן בשו"ת רדב"ז

¹² ש"ך שם נד

¹³ ערך לחם שם

¹⁴ לבוש ומ"ז שם יד

¹⁵ כ"מ מהמ"ז טו וכ"כ בערוה"ש שם כט

¹⁶ בזה לא הצריך לטרוח עד פרסה שאין להם מעלה גדולה כ"כ יתר על ג'. מ"ז שם טו

¹⁷ ש"ך שם נד אל מלשון הלבוש וכן מערך לחם משמע דאף לכתחילה יכולים להתיר וזה אחר זה

¹⁸ וראיתי בספר כף ונקי כ"י, שחיבר החכם השלם הישיש ונשוא פנים החסיד המלומד בנסים כמהר"ר כליפא מלכה ז"ל, שכתב שקבל מאדם גדול שלא לומר שום דבר, ומי הוא זה שחלומותיו מסודרים ספונים וחשובים להרעיש עליהם הי"ג מדות, ואין לנו אלא מ"ש בשו"ע דעשרה דקרו ותנו מתירין לו, ואין אומר וכו' ולא ויעבור וכו' וכן נהג. עכ"ד. שיוירי ברכה שם ו

¹⁹ שו"ע ונו"כ שם רי ב

²⁰ דדוקא בנידוהו בחלום צריכין דוקא עשרה שהוא מן השמים שנידוהו, אבל בנדר דעלמא לא שייך האי טעמא. בית הלל שם שלד לה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

שיתירוהו לו עשרה בני אדם דידעי למקרי, ויתירו לו בחרטה כאילו נדר בהקיץ, ויש לחוש²¹ לדבריהם²². אולם אם אין לו בקלות י' בני אדם דידעי למקרי, אין צריך לטרוח הרבה, ויתירוהו לו שלשה כשאר נדר²³.

ד. ידע מאן שמתיה ... לשמותיה שויה שליח למישרי ליה

לא שויה שליח ... שמתיה ושרו ליה בחלמיה ... אי

אפשר לחלום בלא דברים בטלים

ומכיון שהטעם שצריך עשרה, משום שיש לחוש שמא בשליחות המקום נתנדה, כמו שהתבאר לפיכך אפילו חזרו והתירו לו בחלום אינו כלום, שמכיון שקי"ל כשם שאי אפשר לבר כלומר תבואה בלא תבן כלומר קש כך אי אפשר לחלום בלא דברים בטלים, חוששים אנו שמא הנידוי אמת וההתרה היא דברים בטלים²⁴ וצריך עשרה להתירו. וכן הדין בהדירוהו בחלום למי שמצריך עשרה לתירו כדלעיל אין מועיל מה שחזרו והתירו לו בחלום²⁵.

ולפיכך אפילו יודע מי הוא שנדה אותו בחלום אין אותו המנדה יכול להתירו וצריך בי עשרה אחרים, דאמרינן לשמתיה שויה שליח למישרי לא שויה שליח. כלומר לנדותו נעשה אותו אחד שליח אך לא להתיר נדויו.

דף ח:

ה. בעל נעשה שליח לחרטת אשתו

אשה שנדרה נדר שאין הבעל יכול להפר, נעשה לה בעלה שליח²⁶ להשאל על נדריה אף על פי שהיא אינה לפנינו, אפילו למי שסובר שאין אדם עושה

²¹ והמ"ז כתב שמצא בתשובה למהר"ל מפראג שהשיב הלכה למעשה כדעת הראשונה בש"ע דא"צ התרה כלל

²² וגם באשה יש לחוש ואין מועיל הפרת בעלה כיון שמן השמים הדירוהו. ש"ך שם רי ה

²³ רמ"א רי שם

²⁴ לבוש וש"ך שם נב

²⁵ ש"ך רי ד

²⁶ דוקא במינתה אותו ולא מאליו, כדמוכח מהראשונים בסוגיא. עיין קובץ שיטות קמאי מתלמידי רבינו פרץ.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

שליח להתיר לו נדרו²⁷ מודה הוא בבעל שנעשה שליח לנדר אשתו מפני שהיא כגופו²⁸.

וכיון שהבעל כגופו²⁹ אינו מצטרף עם שנים אחרים להתיר לה נדרה שהרי זה ליה כנדר עצמו, ואין אדם מתיר נדר עצמו, וכל שכן שאינו מתיר לה בתורת יחיד מומחה כשהוא מומחה.

אבל האב מתיר ודאי נדר בתו בלשון התרה כיחיד מומחה אם הוא מומחה, או מצטרף עם שנים בתורת הדיוטות, שאין בתו כגופו.

ו. לא שרי למישרי נדרא באתרא דרביה

קבלו חכמים³⁰ ז"ל שמי שנדר ונתחרט יש לו תקנה על ידי חרטה, ומה היא תקנתו, שילך אצל יחיד מומחה והוא חכם דגמיר וסביר ויתירנו לו, וכיון שחלקה התורה כבוד למומחה בהיתר נדרים, לפיכך לכתחלה לא יתיר אדם נדר במקום רבו ולא במקום שיש גדול ממנו ואפילו בשלושה³¹, כדי שיחלוק לו כבוד, אלא אם כן נתן לו רשות, ומיהו בדיעבד שהתירו אפילו ג' הדיוטות דעלמא הותר הנדר.

ז. כי מנפין שפיר דמי

מה שהתבאר שהבעל נעשה שליח להתיר נדר אשתו בפני שלושה זה רק אם ימצא ג' מקובצים יחד, או שקיבצם להתיר לעצמו, אבל הוא לא יקבצם שיתירו לה, שמא היא אינה רוצה שיתפרסם הדבר שנדרה ועל דעת זה לא נתחרטה ולא שלחה אותו, אלא כשהם מקובצים שאין הקול מתפרסם כל כך יביא דבריה בפניהם ויתירו לה, לפיכך אם נתנה לו רשות גם לקבצם ולהתיר לה יעשה³².

²⁷ כדאיתא בסימן רכ"ח ס"ז,

²⁸ ט"ז שם מו וש"ך שם ע

²⁹ שו"ע ונו"כ שם נו

³⁰ שו"ע ונו"כ שם רכה ב

³¹ ש"ך שם ה

³² לבוש וש"ך שם עא, אולם עיין במאירי ובעוד ראשונים בסוגייתנו שפי' שכל זמן שהוא מוצא את השלשה ביחד ואינו צריך למרות בקבוצם נעשה שליח ומתירין לה שלא בפניה על ידי דבריו ואין חושדין אותו שמא יוסיף אחר שהוא מוצאם מקבצים ואינו צריך למרות אבל כל שאינו מוצאם מקבצים חוששין שמא יחמול על מה שטרח שלא להיות טרחו בהנם ויאריך בפתחים וחרטות יותר מדאי". וא"כ לפ"ז אין חילוק אם מינתה אותם לקבצם או לא.

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

ח. ושמתא אפי' באתרא דרביה ... ויחיד מומחה שרי שמתא

נידוי הוא כמו נדר³³, לפיכך מתירין הנידוי בג' הדיוטות או ביחיד מומחה אפילו בימינו³⁴, ותלמיד מתיר חרם ונידוי אפילו במקום הרב, אף על פי שבנדרים אינו מתיר, בתרמות הקילו. שלגבי נדר אין חשש כל כך אם ידחה וישהה התירו, עד שיהיה הרב מזומן, אבל שמתא אין להשהות על האדם ופעמים שלא יהיה הרב מזומן ואין לדחות ולשהות היתר השמתא. וכל חרם ונידוי שלא הותר אפילו היה זמן רב בנידוי וחזר בו אפילו הכי אינו מותר עד שיתירו לו בפירוש כמו בנדר.

³³ שו"ע ונו"כ שם שלד כד

³⁴ נראה דהאידינא ליכא יחיד מומחה כמו לענין נדרים לעיל ר"ס רכ"ח אבל מדברי הב"ח שכתב כאן סתמא דנקמ"י דמותר ביחיד מומחה אפי' שאינו סמוך לא משמע כן ונראה לחלק דהתם בעינן גמיר וסביר בדיני נדרים משא"כ הכא. ש"ך שם מב